

Warszawa, 8 lipca 2022 r.

Szanowny Pan Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów

Szanowny Pan Henryk Kowalczyk
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowny Pan Adam Niedzielski
Minister Zdrowia

Szanowna Pani Anna Moskwa
Minister Klimatu i Środowiska

Szanowni Panie Premierze, Szanowni Ministrowie,

Apelujemy o pilne podjęcie wszelkich działań w celu przyjęcia przepisów prawa w zakresie ograniczenia stosowania (i ryzyka) chemicznych środków ochrony roślin w produkcji rolnej (pestycydów) oraz stworzenia warunków realizacji ambitnych celów europejskiej Strategii "Od pola do stołu" – zmniejszenia o 50% stosowania i ryzyka chemicznych środków ochrony roślin do 2030 r.

22 czerwca br. Komisja Europejska przedstawiła ważne propozycje legislacyjne dotyczące ograniczenia stosowania chemicznych środków ochrony roślin i odtwarzania przyrody, połączone ze wsparciem dla rolników. Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie: <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/topnews/M-009073>

Niestety, na forum Unii Europejskiej Polska pozostaje krajem niezmiennie krytycznym wobec Strategii „Od pola do stołu” i domagającym się osłabienia przepisów, które przyczyniłyby się do ograniczania użycia chemicznych środków ochrony roślin. Z ogromnym niepokojem obserwujemy, że Polska przewodzi grupie 12 krajów sprzeciwiających się nowej legislacji.

Zwracamy się z prośbą o zapewnienie, że nasz kraj przyjmie stanowisko odmienne od dotychczasowego i będzie głosować za przyjęciem ostrzejszych unijnych przepisów w tym zakresie, zgodnie z celem powstrzymania dalszego szkodliwego oddziaływania tych pestycydów na zdrowie ludzi oraz środowisko i klimat. Oczekują tego polscy obywatele i konsumenci zaniepokojeni chemicznym zanieczyszczeniem żywności, przestrzeni publicznej oraz negatywnym wpływem pestycydów na ludzkie zdrowie. Ponadto polscy rolnicy mogą i powinni skorzystać na nowej regulacji, mając możliwość produkowania w sposób chroniący przyrodę, przy ograniczeniu kosztów zewnętrznych na pestycydy oraz korzystając ze wsparcia środków WPR umożliwiających im wdrożenie praktyk alternatywnych dla użycia pestycydów i zabezpieczających przed stratami w produkcji.

Jest to dla polskiego rolnictwa sprawa o najwyższym znaczeniu, z uwagi na pogłębiający się problem zanieczyszczenia wody i gleb środkami ochrony roślin, a także coraz powszechniejszą praktykę stosowania chemicznych środków do desykcji zbiorów. Należy podjąć wszystkie niezbędne kroki by chronić te zasoby przed zanieczyszczeniem chemicznymi pestycydami. Tak by zwiększyć dostępność wody dla polskiego rolnictwa i zahamować dalszą degradację gleb.

Powszechne i wzrastające zastosowanie syntetycznych pestycydów w rolnictwie – w formie zapraw nasiennych oraz oprysków - przyczynia się do występowania i pogłębienia następujących problemów:

- Kryzysu klimatycznego i degradacji zasobów naturalnych – zwłaszcza zanieczyszczenia wód i gleb;
- Utraty różnorodności biologicznej, w tym populacji owadów zapylających, od których zależne jest plonowanie 80% gatunków roślin uprawnych; w ciągu ostatnich 30 lat zniknęło 75% populacji owadów zapylających; Różnorodność biologiczna jest na skraju załamania ([IPBES 2019](#)), co poważnie zagraża przyszłości naszej żywności, środków do życia, zdrowia i środowiska ([FAO 2019](#));
- Zagrożenia dla zdrowia ludzi, zwłaszcza, że coraz więcej badań naukowych dowodzi istnienie silnego związku pomiędzy stosowaniem pestycydów a zachorowalnością na choroby nowotworowe oraz chorobę Parkinsona i inne zaburzenia w funkcjonowaniu pracy mózgu;
- Uzależnienia rolników od ich stosowania, co w sytuacji rosnących cen środków do produkcji rolnej wskazuje na potrzebę uwolnienia się od tej zależności i wsparcia rozwiązań będących alternatywą dla używania chemicznych pestycydów.

Zakres i skala tych problemów staje się coraz poważniejszym zagrożeniem dla bezpieczeństwa żywnościowego, które przede wszystkim powinno opierać się na jak największej ochronie zasobów wodnych, zasobów glebowych oraz różnorodności biologicznej. Jest to kluczowe dla osiągnięcia zrównoważonej produkcji w rolnictwie, będącej gwarantem rzeczywistego bezpieczeństwa żywnościowego.

Robocze wersje rozporządzenia UE zawierają zbyt słabe propozycje dla redukcji użycia chemicznych środków ochrony roślin (pestycydów). Konieczne jest przyjęcie ambitniejszych przepisów oraz działań, które spowodują:

1. Natychmiastowe wycofanie z rynku wszystkich wysoce niebezpiecznych pestycydów (Highly Hazardous Pesticides – HHP) – pomimo 13 lat obowiązywania unijnej dyrektywy SUD, nadal 55 najbardziej toksycznych pestycydów jest stosowanych w rolnictwie;
2. Wyłączenie możliwości skorzystania z derogacji przez państwa członkowskie umożliwiających stosowanie na ich obszarach pestycydów HHP;
3. Zakazanie importu produktów zanieczyszczonych niezatwierdzonymi pestycydami lub zawierających pozostałości pestycydów przekraczające dopuszczone w UE najwyższe poziomy pozostałości. Jest to ważne by stworzyć rolnikom w UE równe szanse;
4. Zatrzymanie eksportu z UE niebezpiecznych pestycydów, gdyż kryzys utraty różnorodności biologicznej jest problemem globalnym;

5. Ustanowienie częstotliwości stosowania pestycydów jako głównego wskaźnika monitorowania ich redukcji, zamiast statystyki ich sprzedaży. Zharmonizowany Wskaźnik Ryzyka (HR1) jest nieodpowiedni do monitorowania redukcji stosowania pestycydów i związanego z tym ryzyka;
6. Wykorzystania odpowiednich statystyk dotyczących stosowania pestycydów w odniesieniu do statystyki dotyczącej nakładów i produkcji rolnej.

Szczególne ważne jest również zapewnienie, że chemiczne środki ochrony roślin będą wykorzystywane tylko w ostateczności, po uprzednim zastosowaniu innych praktyk rolniczych, takich jak: płodozmian, rośliny okrywowe, stosowanie stref buforowych w celu naturalnej kontroli szkodników, mechaniczne odchwaszczanie i wszystkie inne praktyki agrotechniczne, w tym zastosowanie biologicznych środków i metod ochrony roślin, a w stanie najwyższej konieczności ewentualnie pestycydów o niskim ryzyku.

W ramach Europejskiej Inicjatywy Obywatelskiej „Save Bees and Farmers” („Chroń Pszczoły i Rolników”), ponad 1,2 miliona osób w UE oczekuje redukcji stosowania chemicznych środków ochrony roślin o 80% do 2030 r. oraz całkowitego wycofania syntetycznych pestycydów do 2035 r. - w celu rozwiązania problemów zdrowia publicznego oraz problemów środowiskowych i klimatycznych, a co za tym idzie podniesienia bezpieczeństwa żywnościowego w Europie i w Polsce.

Mamy nadzieję, że polscy politycy i urzędnicy, nie pozostaną obojętni na ten apel i podejmą wszelkie kroki by uwolnić nas od niszczącego i zagrażającego stosowania chemicznych środków ochrony roślin, oraz ryzykowania naszym bezpieczeństwem żywnościowym.

Z poważaniem,

*z inicjatywy i w imieniu Koalicji Żywa Ziemia
w imieniu Koalicji Rolnictwo dla Przyrody*

*Koordynatorka Koalicji Żywa Ziemia
Agnieszka Makowska*

Agnieszka Makowska

